

ABSTRACTS

The Editor is grateful to Eleni Andrikou for her assistance in the preparation of the Greek abstracts.

BALDWIN BOWSKY, Martha W.

From Capital to Colony: Five New Inscriptions from Roman Crete

This article presents and contextualises five new inscriptions from central Crete: one from the hinterland of Gortyn, two from Knossos, and two more in all likelihood from Knossos. Internal geographical mobility from Gortyn to Knossos is illustrated by a Greek inscription from the hinterland of Gortyn. The Knossian inscriptions add new evidence for the local affairs of the Roman colony. A funerary or honorary inscription and two religious dedications – all three in Latin – give rise to new points concerning the well-attested link between Knossos and Campania. The colony's population included people, many of Campanian origin, who were already established in Crete, as well as families displaced from southern Italy in the great post-Actium settlement. The two religious dedications shed light on the city's religious practice, including a newly revealed cult of Castor, and further evidence for worship of the Egyptian gods. Oddest of all, a Greek inscription on a Doric epistyle names Trajan or Hadrian. These four inscriptions are then set into the context of linguistic choice at the colony. Epigraphic and numismatic evidence for the use of Latin and Greek in the life of the colony is analyzed on the basis of the available inscriptions, listed by category and date in an appendix.

Από την πρωτεύουσα στην αποικία: πέντε νέες επιγραφές από τη ρωμαϊκή Κρήτη.

Το άρθρο αυτό παρουσιάζει και εντάσσει μέσα στο σύνολο πέντε νέες επιγραφές από την κεντρική Κρήτη: μία από την ενδοχώρα της Γόρτυνας, δύο από την Κνωσό και δύο ακόμα κατά πάσα πιθανότητα από την Κνωσό. Την εσωτερική γεωγραφική κινητικότητα από τη Γόρτυνα στην Κνωσό απηχεί μια ελληνική επιγραφή από την ενδοχώρα της Γόρτυνας. Οι κνωσιακές επιγραφές προσθέτουν νέα στοιχεία για τις τοπικές υποθέσεις της ρωμαϊκής αποικίας. Μια ταφική ή τιμητική επιγραφή και δύο θρησκευτικές αναθηματικές – και οι τρεις στα λατινικά – εγείρουν νέα σημεία ως προς τον καλά διαπιστωμένο δεσμό μεταξύ της Κνωσού και της Καμπανίας. Ο πληθυσμός της αποικίας περιελάμβανε ανθρώπους, πολλοί με καταγωγή από την Καμπανία, που ήταν ήδη εγκατεστημένοι στην Κρήτη, καθώς και οικογένειες που εκπατρίστηκαν από τη νότια Ιταλία στο μεγάλο οικισμό που ιδρύθηκε μετά την ναυμαχία του Ακτίου. Οι δύο θρησκευτικές αναθηματικές ρίχνουν φως στις θρησκευτικές πρακτικές της πόλεως, περιλαμβανομένης μιας νεοενοπισθείσας λατρείας του Κάστορα, και νέα δεδομένα για τη λατρεία των Αιγυπτίων θεών. Η πιο περίεργη από όλες, μια ελληνική επιγραφή σε δωρικό επιστύλιο αναφέρει τον Τραϊανό ή Αδριανό. Οι τέσσερις αυτές επιγραφές εντάσσονται στη συνέχεια στο πλαίσιο των γλωσσικών επιλογών στην αποικία. Τα επιγραφικά και νομισματικά δεδομένα για τη χρήση της Λατινικής και Ελληνικής στη ζωή της αποικίας αναλύονται με βάση τις διαθέσιμες επιγραφές που καταλαγογραφούνται ανά κατηγορία και χρονολογία σε παράρτημα.

BOYD, Michael, WHITBREAD, Ian and MACGILLIVRAY, Alexander

Geophysical Investigations at Palaikastro

Since 1902 archaeological investigations at Palaikastro in eastern Crete have sought evidence for two architectural structures: a palace located amongst the substantial remains of Minoan settlement and the temple and sanctuary of Zeus Diktaios referred to by Strabo. In 2001 a geophysical survey was conducted in the Roussolakkos valley to the south-east of the excavated Minoan remains. Previous

studies had recorded this as an archaeological 'nil' zone owing to the complete absence of cultural surface debris. Seven geophysical zones, covering a total of 20,960 m², were surveyed using a combination of electrical resistance and magnetometry methods. Anomalies attributed to anthropogenic activity were found in six of these zones. They probably reflect substantial Minoan architecture based on the shape of some anomalies, a comparison with geophysical results from a previously excavated area (Block X) and the occurrence of no pottery later than Minoan on the ground. *On this basis the geophysical survey has approximately doubled the known area of the Minoan settlement.* The anomalies may belong to a large urban block though their scale and orientation are also comparable to plans of palatial structures from other sites. Anomalies that could reflect architecture were found in Zone 7, situated in the area of earlier finds of Iron Age votives and Archaic architectural fragments and may therefore be related to the Diktaion.

Γεωφυσικές έρευνες στο Παλαίκαστρο.

Από το 1902 οι αρχαιολογικές έρευνες στο Παλαίκαστρο αναζητούσαν στοιχεία για δύο αρχιτεκτονήματα: το ανάκτορο ανάμεσα στα καλά διατηρούμενα κατάλοιπα του μινωικού οικισμού και το ναό και το ιερό του Διός Δικταίου που αναφέρει ο Στράβων. Το 2001 διεξήχθη μια γεωφυσική έρευνα στην κοιλάδα του Ρουσόλακκου, στα νοτιοανατολικά των ανασκαφέντων μινωικών λειψάνων. Προηγούμενες έρευνες κατέγραφαν την περιοχή ως «μηδενική» ζώνη εξ αιτίας της πλήρους απουσίας πολιτιστικών καταλοίπων στην επιφάνεια του εδάφους. Επτά γεωφυσικές ζώνες, συνολικής εκτάσεως 20.960 τ.μ., ερευνήθηκαν χρησιμοποιώντας ένα συνδυασμό μεθόδων ηλεκτρικής αντίστασης και μαγνητομετρίας.

Αποκλίσεις που αποδίδονται στην ανθρωπογενή δραστηριότητα εντοπίστηκαν σε έξι από αυτές τις ζώνες. Πιθανώς αντανακλούν ουσιαστικά μινωικά αρχιτεκτονήματα κρίνοντας από το σχήμα των αποκλίσεων, τη σύγκριση με τα γεωφυσικά αποτελέσματα σε μια περιοχή που είχε προηγουμένως ανασκαφεί (Τετράγωνο X) και την απουσία κεραμεικής υστερότερης της μινωικής στο έδαφος. Με αυτή την βάση η γεωφυσική έρευνα περίπου διπλασίασε τη γνωστή περιοχή του μινωικού οικισμού. Οι αποκλίσεις μπορεί να ανήκουν σε ένα μεγάλο αστικό τετράγωνο, αν και η κλίμακα και ο προσανατολισμός συγκρίνονται με τις κατόψεις των ανακτορικών οικοδομημάτων γνωστών σε άλλες θέσεις. Αποκλίσεις που θα μπορούσαν να αντανακλούν αρχιτεκτονήματα εντοπίστηκαν στη Ζώνη 7, που τοποθετείται στην περιοχή όπου παλαιότερα είχαν βρεθεί αναθήματα της Εποχής του Σιδήρου και αρχαϊκά αρχιτεκτονικά θραύσματα και μπορεί κατά συνέπεια να συνδέονται με το Δικταίον.

CHAPIN, Anne P. and SHAW, Maria C.

The Frescoes from the House of the Frescoes at Knossos: a Reconsideration of their Architectural Context and a new Reconstruction of the Crocus Panel.

Discovered in 1923 during excavations led by Duncan Mackenzie, the frescoes were found in a deposit in Space E on the ground floor of the building. Subsequent publication of the Monkeys and Birds Fresco suggested that the composition originally decorated a room on an upper floor of the House of the Frescoes. Shaw's close reading of the original excavation reports written by Mackenzie, however, yields no evidence for an upper storey. Shaw's review of the archaeological evidence and architectural comparanda suggests further that the House of the Frescoes may have been one-storied and that Room H-3 is the most likely candidate for frescoed decoration.

Part Two, undertaken primarily by Chapin, publishes a new reconstruction of the Crocus Panel that incorporates 14 previously unpublished fresco fragments in addition to the 14 fragments previously attributed to the composition. Stylistic and iconographic associations confirm the distribution of red-flowered crocuses, undulating bands, and an olive tree, but evidence for the attribution of two agrimia and blue-flowered crocuses remains weak. Detailed stylistic and iconographic analysis places the Crocus Panel within the Neopalatial tradition of wall painting.

Οι τοιχογραφίες από την Οικία των Τοιχογραφιών στην Κνωσό: αναθεώρηση της αρχιτεκτονικής τους συνάφειας και μια νέα αναπαράσταση του πίνακα των Κρόκων.

Το άρθρο αυτό επικεντρώνεται σε δύο όψεις των περιφημων τοιχογραφιών από τη μινωική Οικία των Τοιχογραφιών στην Κνωσό, της αρχαιολογικής συνάφειας και της αναπαραστάσεως του πίνακα των Κρόκων. Οι τοιχογραφίες ανακαλύφθηκαν το 1923 κατά την διάρκεια των ανασκαφών που διεξήγαγε ο Duncan McKenzie σε απόθεση στο Χώρο Ε του ισογείου του κτηρίου. Η δημοσίευση της τοιχογραφίας των Πιθήκων και των Πτηνών που ακολούθησε, πρότεινε ότι η σύνθεση αρχικά διακοσμούσε ένα δωμάτιο σε ανώτερο όροφο. Η λεπτομερής όμως μελέτη από την Shaw των πρωτότυπων ανασκαφικών αναφορών του McKenzie δεν απέδωσε στοιχεία για την ύπαρξη ορόφου. Η ανασκόπηση των αρχαιολογικών τεκμηρίων και των αρχιτεκτονικών συγκρίσεων δείχνει επιπλέον ότι η Οικία των Τοιχογραφιών μπορεί να ήταν μονώροφη και ότι το Δωμάτιο Η-3 είναι ο χώρος με τις μεγαλύτερες πιθανότητες για τοιχογραφημένη διακόσμηση.

Στο δεύτερο μέρος, που ανέλαβε κυρίως η Charin, δημοσιεύεται μια νέα αναπαράσταση του πίνακα των Κρόκων, που ενσωματώνει 14 αδημοσίευτα έως τώρα θραύσματα, πρόσθετα στα 14 που προηγουμένως είχαν αποδοθεί στη σύνθεση. Αν και τεχνοτροπικές και εικονογραφικές συνδέσεις επιβεβαιώνουν την διασπορά των κρόκων με ερυθρά άνθη, τις κυματοειδείς ταινίες και ένα ελαιόδενδρο, τα στοιχεία για την απόδοση των δύο αγριμιών και των κρόκων με κυανά άνθη παραμένουν ασθενή. Η λεπτομερής τεχνοτροπική και εικονογραφική ανάλυση θέτει τον πίνακα των Κρόκων στο πλαίσιο της νεοανακτορικής παραδόσεως για την τοιχογραφία.

HAYDEN, B. et al.

The Istron geoarchaeological project 2002–2004. Priniatikos Pyrgos and related settlements and industries of the Vrokastro Region of Mirabello, Eastern Crete

One of the goals of the Vrokastro Survey Project, based in west-central Mirabello, eastern Crete, was to identify a site within the boundaries of the survey study area worthy of further investigation, including excavation. The settlement selected, based on its complexity and long lifespan, was Priniatikos Pyrgos, a harbour community and 'gateway' of the Vrokastro region. As a preliminary to excavation, the Istron Geoarchaeological Project was initiated in order to document the nature, condition, and resources of this site and its coastal environment. This multidisciplinary program was implemented through fieldwork, laboratory analyses, and geophysical prospection. Results include new data concerning the industrial aspects of Priniatikos Pyrgos, the changing topographical situation of the site and coastal zone, the overall size of this diachronic harbor settlement, and the regional resources involved in ceramic and metallurgical production.

Το γεωγραφικό πρόγραμμα Istron, 2002 – 2004. Ο Πρινιατικός Πύργος και οι συναφείς οικισμοί και βιοτεχνίες στην περιοχή του Βροκάστρου Μεραμπέλλου στην ανατολική Κρήτη.

Ένας από τους σκοπούς του προγράμματος για την έρευνα επιφανείας στο Βρόκαστρο, επικεντρωμένη στο δυτικό – κεντρικό Μεραμπέλλο στην ανατολική Κρήτη, ήταν να εντοπίσει μια θέση μέσα στα όρια της υπό μελέτης περιοχής που να αξίζει περαιτέρω έρευνα, της ανασκαφής περιλαμβανομένης. Ο οικισμός που επελέγη, με βάση την περιπλοκότητά του και τη μακρά διάρκεια ζωής του, ήταν ο Πρινιατικός Πύργος, λιμάνι και έξοδος από την περιοχή του Βροκάστρου. Το γεωγραφικό πρόγραμμα Istron, ως προκαταρκτικό στάδιο για την ανασκαφή, ξεκίνησε για να συλλεγούν στοιχεία για την φύση, την κατάσταση και τους πόρους της θέσεως και του παράκτιου περιβάλλοντός της. Αυτό το διεπιστημονικό πρόγραμμα υλοποιήθηκε με εργασίες πεδίου, εργαστηριακές αναλύσεις και γεωφυσική διερεύνηση. Τα αποτελέσματα περιλαμβάνουν νέα δεδομένα για τις βιοτεχνικές όψεις του Πρινιατικού Πύργου, τη μεταβαλλόμενη τοπογραφική κατάσταση της θέσεως και της παράκτιας ζώνης, το συνολικό μέγεθος αυτού του οικισμού - λιμνένος και τους τοπικούς πόρους που σχετίζονται με την κεραμική και μεταλλουργική παραγωγή.

MARKETOU, Toula, KARANTZALI, Efi, MOMMSEN, Hans, ZACHARIAS, Nilos, KILIKOGLU, Vasilis, SCHWEDT Alexander

Pottery wares from the prehistoric settlement at Ialysos (Trianda) in Rhodes

Among the vast amount of pottery yielded from the Late Bronze Age settlement of Ialysos (Trianda) on Rhodes, 233 samples have been selected for chemical analysis by means of Neutron Activation Analysis (NAA) at the Bonn Laboratory. Thus, a rather comprehensive new data-base for pottery assemblages from Rhodes and other related production centres has been provided. Further evidence has been also suggested for the local mechanisms of pottery production and the patterns of continuity and changes from the LM IA, through to LMIB/LH IIA and LH IIB-III A₁ to LH III A₂/LH III B₁ periods, in both the intra site and inter site relations of the island with Minoan Crete, the Greek mainland, the Argolid, Cyprus, and other eastern Mediterranean sites.

The study sets the basis for further studies towards the identification of the rather complex system of the society of Ialysos and its interaction with some other yet unknown centers in the Aegean during the early stages of the Bronze Age and throughout the periods of the Minoan and Mycenaean expansion.

Κεραμικές κατηγορίες από τον προϊστορικό οικισμό της Ιαλυσού (Τριάντα) στη Ρόδο.

Από την άπειρη ποσότητα κεραμικής που ήλθε στο φως με τις ανασκαφές στον οικισμό της Ύστερης Εποχής του Χαλκού στην Ιαλυσό (Τριάντα) της Ρόδου, επιλέχθηκαν 233 δείγματα για χημική ανάλυση με τη μέθοδο της νετρονικής ενεργοποίησης στο εργαστήριο της Βόννης. Δημιουργήθηκε έτσι μια περιεκτική βάση δεδομένων για σύνολα κεραμικής από τη Ρόδο και ορισμένα άλλα κέντρα παραγωγής που σχετίζονται με το νησί. Με την έρευνα διαφαίνονται επίσης οι διαδικασίες για την παραγωγή της εγχώριας κεραμικής και τα πρότυπα συνέχειας και αλλαγής από την YM IA, κατά την διάρκεια της YM IB/YE IIA και YE II- YE IIIA₁ έως την YE IIIA₂-YE IIIB₁ περίοδο τόσο στο ίδιο το νησί, όσο και ως προς τις επαφές του με τη μινωική Κρήτη, την ηπειρωτική Ελλάδα, την Αργολίδα, την Κύπρο και άλλα κέντρα της Ανατολικής Μεσογείου.

Η μελέτη αποτελεί τη βάση μελλοντικών ερευνών προκειμένου να καθορισθεί η πολύπλοκη δομή της κοινωνίας της Ιαλυσού και των αλληλεπιδράσεών της με ορισμένα άγνωστα ακόμη αιγαιακά κέντρα στα πρώιμα στάδια της Εποχής του Χαλκού, αλλά και κατά την διάρκεια της Μινωικής και Μυκηναϊκής εξάπλωσης.

PETRAKIS, Vassilis P.

Late Minoan III and Early Iron Age Cretan Cylindrical Terracotta Models: A Reconsideration

The present study explores the possible interpretation of the terracotta cylindrical models found in Late Minoan to Early Iron Age contexts (generally known as “(circular) hut models”) as reduced-scale models of tholos tombs. Theoretical issues concerning the relationship of an ‘architectural model’ with the archaeological context in which it is found are examined in order to support the above-mentioned suggestion. Archaeological data concerning the morphology, chronology, distribution, use and significance of the Late Minoan and Early Iron Age tholos tombs are explored in order to contribute to the discussion. The possible connection between the presence of the LM III tomb models in domestic contexts and the absence of contemporary intramural burials allows us to expand on the possible significance of these artefacts for our knowledge of LM mortuary practices and beliefs, especially those concerning the possible practice of ‘ancestor worship’. The presence of terracotta figurines of the ‘Minoan Goddess with Upraised Arms’ type attached in the interior of two examples (from SM Knossos and PG B Archanes) is considered as a late development within the tradition of these models and linked with the practice of placing MGUA figures in Early Iron Age tholos tombs (Rhotasi, Kourtes).

Κρητικά πήλινα κυλινδρικά ομοιώματα της Υστερομινωικής ΙΙΙ περιόδου και της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου: μια επανεξέταση.

Η παρούσα μελέτη ερευνά την πιθανότητα τα πήλινα κυλινδρικά ομοιώματα της Υστερομινωικής και της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου (γενικά γνωστά ως «ομοιώματα (κυκλικών) καλυβών») να αποτελούν ομοιώματα θολωτών τάφων σε μικρή κλίμακα. Θεωρητικά ζητήματα, που αφορούν στη σχέση ενός «αρχιτεκτονικού ομοιώματος» με το αρχαιολογικό σύνολο συναφειών στο οποίο βρίσκεται, εξετάζονται για να υποστηρίξουν την παραπάνω ερμηνευτική πρόταση. Αρχαιολογικά δεδομένα σχετικά με τη μορφή, τη χρονολόγηση, την κατανομή, τη χρήση και τη σημασία των θολωτών τάφων της Υστερομινωικής και της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου ερευνώνται ώστε να συνεισφέρουν στη συζήτηση. Η πιθανή σύνδεση της παρουσίας των ΥΜ ΙΙΙ ομοιωμάτων σε οικιστικά σύνολα με την απουσία συγχρόνων *intra muros* ταφών μας επιτρέπει να επεκταθούμε πάνω στη σημασία των τεχνέργων αυτών ως προς τη γνώση μας για τις ΥΜ ταφικές πρακτικές και πεποιθήσεις, ιδιαίτερα σε σχέση με την πιθανή άσκηση «λατρείας των προγόνων». Η παρουσία ειδωλίων του τύπου της λεγομένης «μινωικής θεάς με υψωμένα χέρια» στο εσωτερικό δύο δειγμάτων (από την ΥποΜ Κνωσό και τις ΠΓ Β Αρχάνες) θεωρείται ως όψιμη εξέλιξη στην παράδοση αυτών των ομοιωμάτων και συνδέεται με την τοποθέτηση τέτοιων ειδωλίων σε θολωτούς τάφους της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου (Ροτάσι, Κούρτες).

PISANI, M.

The Collection of terracotta figurines of the British School at Athens

In the following article we will present and discuss more than 150 terracotta figurines that form part of the Collection of Antiquities housed at the British School in Athens. The majority of these artefacts originate from private collections bequeathed by men of culture and illustrious scholars (i.e. George Finlay, G. Empedokles, T. J. Dunbabin). However, there is a small group within the Collection that consists of pieces both brought to light from excavations and found by chance by British archaeologists working in Greece. This group of terracotta figurines dates from a period that ranges from the end of the 7th century B.C. to the second half of the 4th century A.D. and with time, this initially small collection grew in scale and importance. The largest group of objects in the collection belongs to the prolific terracotta production of Boeotia. However, many other terracotta workshops from places such as Cyprus, Eastern Greece, Attica, Corinth and Argolid, are well represented. The majority are common types but there are several remarkable exceptions which shed light on our knowledge of ancient terracotta production. This examination of terracotta figurines will be concluded with a group of more recent artefacts currently part of the Collection at the Museum of the British School in Athens

Η συλλογή των πήλινων ειδωλίων στη Βρετανική Σχολή στην Αθήνα.

Στο παρόν άρθρο παρουσιάζονται και συζητώνται πάνω από 150 πήλινα ειδώλια, τα οποία αποτελούν μέρος της Συλλογής Αρχαιοτήτων που στεγάζεται στη Βρετανική Σχολή στην Αθήνα. Η πλειονότητα αυτών των αντικειμένων προέρχεται από ιδιωτικές συλλογές που κληροδότησαν άνθρωποι των γραμμάτων και επιφανείς επιστήμονες (π.χ. George Finlay, Γ. Εμπεδοκλής, Τ. J. Dunbabin). Εντούτοις, υπάρχει στη Συλλογή μια μικρή ομάδα που περιλαμβάνει αντικείμενα που ήλθαν στο φως σε ανασκαφές ή βρέθηκαν κατά τύχη από Βρετανούς αρχαιολόγους στην Ελλάδα. Αυτή η ομάδα των πήλινων ειδωλίων χρονολογείται από τον 7ο αι. π.Χ. μέχρι το δεύτερο μισό του 4ου αι. μ.Χ. και με τον καιρό αυτή η αρχικά μικρή συλλογή αυξήθηκε σε μέγεθος και σπουδαιότητα. Η μεγαλύτερη ομάδα της συλλογής ανήκει στην πλούσια παραγωγή ειδωλίων της Βοιωτίας. Όμως αντιπροσωπεύονται ικανοποιητικά και άλλα εργαστήρια κοροπλαστικής, όπως αυτά της Κύπρου, της ανατολικής Ελλάδας, της Αττικής, της Κορίνθου και της Αργολίδας. Τα περισσότερα ανήκουν σε κοινούς τύπους, υπάρχουν όμως και ποικίλες αξιοπρόσεκτες εξαιρέσεις, οι οποίες ρίχνουν φως στη γνώση μας για την αρχαία κοροπλαστική. Αυτή η εξέταση των πήλινων ειδωλίων καταλήγει με ένα σύνολο πιο πρόσφατων αντικειμένων, που είναι σήμερα μέρος της Συλλογής του Μουσείου της Βρετανικής Σχολής στην Αθήνα.

RIHLL, T. E.

On artillery towers and catapult sizes

Some recent statements in the scholarly literature exaggerate the length of ancient catapults, so a critique is offered, and an explanation for the source of the error is suggested. A brief account is given of how to calculate the dimensions of the 'classic' types of ancient catapult according to the formulae for their construction in Philon and Vitruvius. The implications for fitting artillery to fortifications are highlighted. It is emphasised that the type of device for which first generation artillery towers were designed were tension-powered catapults, not torsion-powered models. They were bow catapults (tension), not spring catapults (torsion), and therefore, since the formulae apply only to spring catapults, none of the ancient formulae apply to the machines for which first generation artillery towers were built.

Περί των πύργων του πυροβολικού και του μεγέθους των καταπελτών.

Επειδή μερικές πρόσφατες αναφορές στην επιστημονική βιβλιογραφία υπερβάλλουν το μήκος των αρχαίων καταπελτών, διατυπώνεται εδώ μια κριτική και προτείνεται μια εξήγηση για την πηγή του λάθους. Δίνεται μια σύντομη έκθεση για τον τρόπο που υπολογίζονται οι διαστάσεις των «κλασικών» τύπων των αρχαίων καταπελτών σύμφωνα με τα πρότυπα για την κατασκευή τους στον Φίλωνα και τον Βιτρούβιο. Δίνεται έμφαση στα στοιχεία για την ένταξη του πυροβολικού στις οχυρώσεις. Τονίζεται ότι ο τύπος της μηχανής για τον οποίο κατασκευάστηκαν οι πύργοι πυροβολικού της πρώτης γενεάς ήταν οι καταπέλτες τάσεως και όχι οι καταπέλτες συστροφής. Επρόκειτο για καταπέλτες με τόξο (τάση) και όχι με ελατήριο (συστροφή) και κατά συνέπεια, εφόσον τα πρότυπα σχετίζονται μόνο με καταπέλτες ελατηρίου, κανένα από τα αρχαία πρότυπα δεν εφαρμόζεται στις μηχανές για τις οποίες κατασκευάστηκαν οι πύργοι πυροβολικού της πρώτης γενεάς.

SKHODRA, Brikena

Ceramics from the late Roman contexts in Durrës

What seems to be the case is that Durrës during the late Roman period was incorporated in the network of Byzantine state-controlled supply which operated throughout the east and west Mediterranean, suggesting that the city was more open to the east than to the west in late Antiquity. By contrast, the supply of Tunisian fine ware and amphorae is smaller than the imports from the eastern Mediterranean. However, the persistence presence of Tunisian wares throughout late Vandal and Byzantine period argues for sustained interaction between east and west within the Byzantine world. The presence of local production in the 6th century contexts merits further analysis.

Κεραμική από τα υστερορωμαϊκά σύνολα στο Durrës.

Η συνεχιζόμενη το 2000 ανασκαφή ενός σημαντικού δημοσίου μνημείου στο Durrës, της Αγοράς Κρέατος (Macellum), παρείχε τη μεγάλη ευκαιρία να αποκαλυφθούν στρωματογραφημένα σύνολα και να μελετηθεί η ύστερη ρωμαϊκή / βυζαντινή κεραμική από τον 6ο αιώνα. Τα σύνολα που συζητώνται εδώ δείχνουν ότι στο Durrës αυτή την περίοδο εισαγόταν μεγάλη ποικιλία λεπτότεχνων αγγείων από μακρινά μέρη, αμφορείς και μαγειρικά σκεύη.

Οι κύριες κατηγορίες κεραμικής που αποκαλύφθηκαν σε αυτή την ανασκαφή ομαδοποιήθηκαν σύμφωνα με την διακριτή ποιότητα και σχήμα με βάση τη μακροσκοπική ανάλυση και με σκοπό να αναγνωρισθούν οι μείζονες τάσεις στην εισαγμένη και την εγχώρια κεραμική σε σχέση με άλλες θέσεις στην Αλβανία αλλά και τη Μεσόγειο. Ο ποσοτικός προσδιορισμός κάθε ξεχωριστής ομάδας έγινε με την καταμέτρηση και τη ζύγιση των οστράκων.

Φαίνεται ότι το Durrës κατά την ύστερη Ρωμαϊκή περίοδο ενσωματώθηκε στο βυζαντινό δίκτυο εφοδιασμού που ελεγχόταν από το κράτος και δρούσε σε όλη τη Μεσόγειο, ανατολική και δυτική, γεγονός που δείχνει ότι η

πόλη ήταν περισσότερο ανοικτή προς την ανατολή παρά προς την δύση κατά την όψιμη αρχαιότητα. Η εισαγωγή λεπτότεχνων αγγείων και αμφορέων από την Τυνησία είναι μικρότερη από ότι τα εισαγόμενα από την ανατολική Μεσόγειο. Εντούτοις, η αδιάκοπη παρουσία κεραμεικής από την Τυνησία κατά την ύστερη Βανδαλική και την Βυζαντινή περίοδο στηρίζει τη συνεχή αλληλεπίδραση μεταξύ ανατολής και δύσης μέσα στο βυζαντινό κόσμο. Η παρουσία τοπικής παραγωγής στα στρώματα του βου αιώνα αξίζει περισσότερη ανάλυση.

TOURNAVITTOU, Iphiyenia

A Mycenaean House Reconsidered

New archival information and fresh archaeological data concerning the architecture of the West House, one of the four “Ivory” houses south of Grave Circle B at Mycenae, the most controversial and perhaps the most archaeologically handicapped member of the group, which has been described as an ideal example of a developed, freestanding Mycenaean domestic unit, a spin off from the palatial model, has prompted a detailed re-interpretation/re-assessment of the evidence and has led to a comprehensive reconstruction of the building, more than ten years after its final publication.

Ένα μυκηναϊκό σπίτι επανεξετάζεται.

Νέες πληροφορίες αρχείου και πρόσφατα ανασκαφικά δεδομένα, τα οποία αφορούν στην αρχιτεκτονική της Δυτικής Οικίας, ενός από τα τέσσερα κτήρια νοτιώς του Ταφικού Κύκλου Β των Μυκηνών, του πλέον αμφιλεγόμενου και ίσως του πιο προβληματικού της ομάδας, το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως ιδανικό παράδειγμα της εξελιγμένης, ανεξάρτητης μυκηναϊκής οικιστικής μονάδας, μια απλουστευμένη εκδοχή του ανακτορικού προτύπου, αποτέλεσαν αφορμή για μια νέα λεπτομερή ερμηνεία και επανεκτίμηση των στοιχείων και οδήγησαν στην πλήρη αναπαράσταση της αρχιτεκτονικής του κτηρίου, πάνω από δέκα χρόνια μετά την τελική του δημοσίευση.

VIONIS, Athanasios K.

The thirteenth-to-sixteenth-century *Kastro* of Kephalos: a contribution to the archaeological study of medieval paros and the cyclades

The thirteenth-to-sixteenth-century (“Venetian”) defended settlement of Kephalos on the island of Paros was surveyed by the Cyclades Research Project (CY.RE.P.). This article offers an archaeological case-study of the *kastro* by examining and interpreting its medieval material remains (defensive walls, chapels, cisterns, domestic structures and surface potsherds). Moreover, on the basis of combined information from written sources and comparable building projects in late medieval Italy and the Latin-dominated Levant, more light can be shed on aspects of daily life in the Aegean. Archaeological evidence suggests that the first phase of Kephalos could be placed in the later thirteenth century but it was extended with the addition of an outer defensive wall in the late fourteenth century and was inhabited until the legendary besiege of the corsair Barbarossa in 1537. Domestic remains within the *kastro* suggest that the site must have been densely built, housing a large number of peasants in single-roomed two-storey houses. Architectural remains and ceramic finds on the highest point of the site testify to the existence of a strong Catholic/upper class element on the most prominent portion of the *kastro*, reserved for the Latin lords and their agricultural produce. Extensive survey (by CY.RE.P.) in the valley below Kephalos has shown that a number of contemporary satellite settlements existed and functioned around the *kastro*, suggesting an agriculturally intensified use of the rural landscape. Additionally, the study and interpretation of the surface ceramic finds offer a window to late medieval living standards and food preferences in the Aegean

Συμβολή στην αρχαιολογική έρευνα της μεσαιωνικής Πάρου και των Κυκλάδων.

Η έρευνα επιφάνειας και η διεξοδική μελέτη του «Βενετσιάνικου» (δέκατος τρίτος – δέκατος έκτος αι. μ.Χ.) κάστρου του Κεφάλου στην Πάρο έγινε από το Κυκλαδικό Πρόγραμμα Έρευνας (ΚΥ.Π.ΕΡ.). Το παρόν άρθρο αποτελεί μια αρχαιολογική θεματική μελέτη, καθώς ερευνά και ερμηνεύει τα μεσαιωνικά κατάλοιπα του κάστρου (οχυρωματικά τείχη, εκκλησίες, κινστέρες, οικίες και θραύσματα αγγείων από την επιφάνεια του εδάφους). Παράλληλα, με τη βοήθεια γραπτών μαρτυριών και τη μελέτη αντίστοιχων κτισμάτων στην Ιταλία και τη Λατινοκρατούμενη Ανατολή του ύστερου Μεσαίωνα μπορεί κανείς να ρίξει περισσότερο φως σε θέματα του καθημερινού τρόπου ζωής στο Αιγαίο. Αρχαιολογικά τεκμήρια υποδεικνύουν ότι η αρχική φάση του Κεφάλου χρονολογείται στα τελευταία χρόνια του δεκάτου τρίτου αιώνα, ενώ το κτίσιμο του εξωτερικού τείχους πιθανώς τοποθετείται στα τέλη του δεκάτου τετάρτου αιώνα. Το κάστρο κατοικήθηκε μέχρι τη θρυλική επίθεση του κουρσάρου Μπαρμπαρόσσα στην Πάρο το 1537. Οικιστικά ερείπια εντός των τειχών υποδεικνύουν ότι το κάστρο ήταν πυκνά δομημένο και κατοικημένο πιθανώς από χωρικούς που ζούσαν σε διάφορα μονόχωρα σπίτια. Συγκεκριμένα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα και θραύσματα αγγείων στο υψηλότερο σημείο του Κεφάλου επιβεβαιώνουν την παρουσία μιας Καθολικής άρχουσας τάξης στο κεντρικό και πιο σημαντικό σημείο του κάστρου, το οποίο αποτελούσε ειδικό χώρο για την κατοικία των Λατίνων αρχόντων και τη φύλαξη των αγαθών τους. Η εκτεταμένη έρευνα πεδίου (από το ΚΥ.Π.ΕΡ.) στην κοιλάδα κάτω από τον Κέφαλο αποκάλυψε ένα δίκτυο μικρών οικισμών σύγχρονων με το κάστρο, οι οποίοι προδίδουν την εντατική αγροτική εκμετάλλευση της υπαίθρου. Επιπρόσθετα, η μελέτη και η ερμηνεία των κεραμικών ευρημάτων επιφανείας προσφέρουν ένα παράθυρο γνώσης για το βιοτικό επίπεδο και τις διατροφικές προτιμήσεις στο Αιγαίο κατά τον ύστερο Μεσαίωνα.